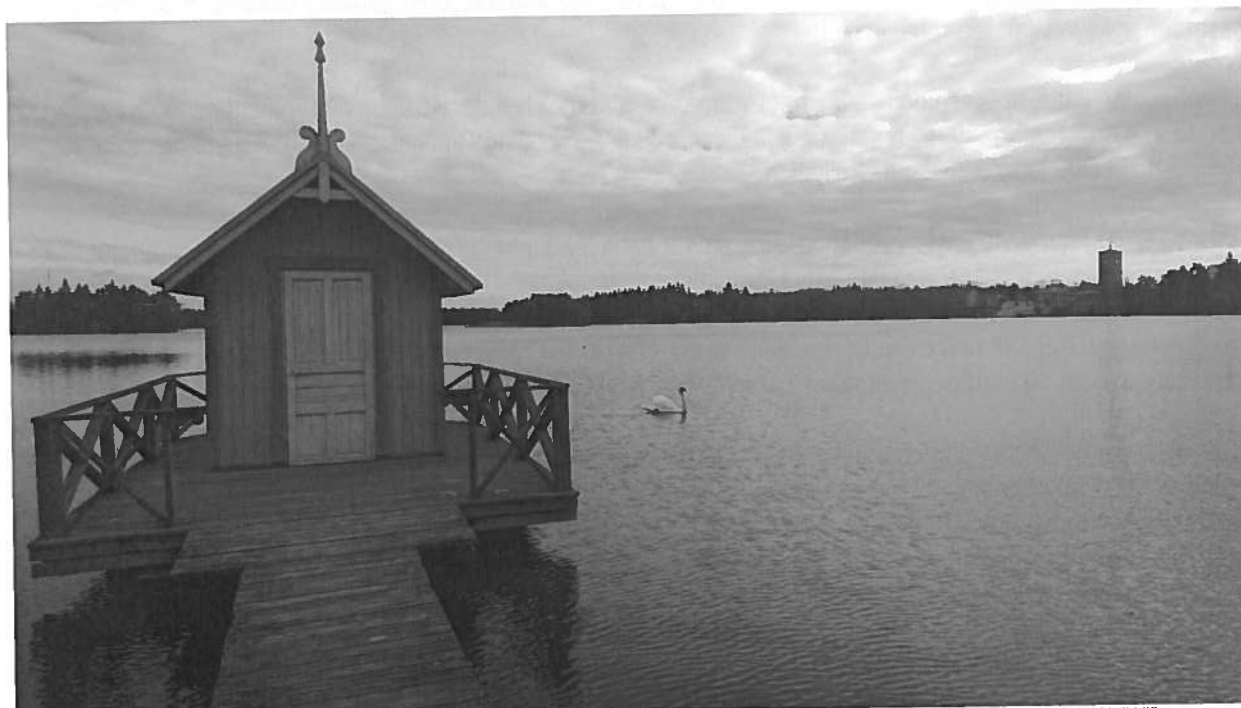

LITTOISTENJÄRVEN JA JÄRVELÄN KOSTEIKON LINNUSTOSELVITYS 2012

© Tmi Hannu Klemola

Kyhmyjoutsen on suhteellisen uusi pesimälaji järvellä. Kihlapari asetui järvelle vuonna 1990 ja pesintä onnistui seuraavana vuonna. Kuva: Jukka Heikkilä.

Tmi Hannu Klemola luovuttaa tilaajalle oikeuden monistaa ja jakaa tätä raporttia "Johdanto" mainitussa tarkoituksessa. Esityslistoissa, pöytäkirjoissa, lupahakemuksissa, lupapäätöksissä tai niihin verrattavissa asiakirjoissa raporttia voidaan lainata tarkoitusta vastaavassa laajuudessa. Raportin muu käyttö edellyttää etukäteen saatua kirjallista lupaa Tmi Hannu Klemolalta lukuun ottamatta sellaista käyttöä, johon sovelletaan pakottavasti lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Tmi Hannu Klemola ei vastaa tässä raportissa esitettyjen tietojen ja tulkintojen soveltamisesta muuhun kuin kappaleessa "Johdanto" mainittuun tarkoitukseen.

Johdanto

Littoistenjärven neuvottelukunta tilasi 29.2.2012 Tmi Hannu Klemolalta Järvelän kosteikon linnustoselvityksen ja Littoistenjärven vesi- ja rantalinnuston selvityksen. Järvelän kosteikon selvitystyössä seurataan neljättä peräkkäistä vuotta kosteikon pesimä- ja muutonaikaista linnustoa. Järven linnustoa on kartoitettu viimeksi vuonna 2006. Sitä edeltävät kartoitukset on tehty vuosina 1968 (vain vesilinnut), 1981, 1983 ja 2003. Tässä raportissa esitellään ensin järven pesimälinnusto vuonna 2012 mukaan lukien muutonaikaisia havaintoja ja lopuksi esitellään Järvelän kosteikon linnusto vuodelta 2012. Raportissa esitellään vertailuja aiempiin vuosiin. Lopussa on Kari Kauniston kokoama kosteikon sudenkorentolista, josta selviää, että lajeja on tavattu 24, lähes puolet Suomen lajeista (59). Raportti on päivitetty 22.10.2012 saakka, jonka jälkeen kosteikolla ja järvellä tavataan syksyn viimeisiä muuttolintuja.

Lintuhavainnointi Littoisissa on lisääntyneet voimakkaasti 2000-luvulla. Kosteikon muodostuminen Kaarinan kaupungin omistamille Järvelän pelloille keväällä 2009 lisäsi retkeilyä entisestään ja järven ympäristö on nykyään suosittu luonto- ja linturetkelyalue.

Talvi saapui todenteolla vasta vuodenvaihteessa, mutta sitten lunta tuliikin runsaasti. Heti maaliskuun lopulla saapui paljon muuttolintuja ja yötkin olivat lämpimiä, mutta takatalvi tuli huhtikuun alussa ja vesilintujen määrät jopa vähenivät järven sulissa. Esimerkiksi telkkien ja sinisorsien määrät puoliintuivat. Järvelle ilmestyi sulia laajentuneiden hapetuspaikkojen ulkopuolelle vasta 11.4. ja kokonaan järvi oli sula vasta 17.4. Järvi jäätynä rannoiltaan jo 26.10, mutta sulii uudelleen. Järvi jäätynä 30.11. ja 1.12 välisenä yönä talveksi.

Kosteikko syntyi Kaarinan kaupungin omistamille pelloille keväällä 2009 kun ojien kautta järveen kulkeutuvien valumavesien pumppaaminen loppui pumpun rikkoontumisen takia ja sittemmin tulva säästettiin linnuille tarkoituksella. Tulva houkutteli heti mm. vesilintuja ja kahlaajia. Tulvasta kehittyi nopeasti luonnoiltaan monimuotoinen kosteikko, joka tarjoaa suojaisan pesimä-, lepäily- ja ruokailuympäristön monille lintu- ja muille eliölajeille, kun Kaarinan kaupunki päätti ylläpitää ja kehittää kosteikkoa vesiensuojelu- ja luontokohteena.

Kosteikolle on rakennettu retkeilyä helpottamaan lintujen tarkkailupenkki ja paikoitusalue. Syksyllä 2012 kosteikon laidalle nousi lintulava (perustukset keväällä) ja elokuussa niitettiin kosteikon reunaniityt ja lokakuussa kaivettiin lisää osmankäämivapaata avovesialuetta kosteikon lavan viereen. Kosteikkoa on myös raivattu (viimeksi pajuja poistettu maaliskuussa) ja kaivettu aiemminkin avovesialan lisäämiseksi ja keinosarekkeiden rakentamiseksi lintujen pesimä- ja suojapaikoiksi. Turun lintutieteellinen yhdistys järjesti huhti-toukokuussa viikoittain neljänä arki-iltana lintuopastuksia. Näihin osallistui satoja kävijöitä. Kosteikkoon kävi tutustumassa myös mm. *WWF:n* kansainvälisen kosteikkoseminaarin (22.5.) osallistujat, opettajaryhmiä, ammattiopisto *Livian* oppilasryhmiä ja tiedotusvälineitä. Myös Paimionjokisäätiö yhteistyötahoineen tutustui kosteikkoon 14.6.

1. LITTOISTENJÄRVEN VESI- JA RANTALINNUSTO 2012

Littoistenjärvellä pesivien lintujen parimäärä on pysynyt suunnilleen samanlaisena kuin vuonna 2006, mikäli järvelle asettunutta suurta naurulokkikoloniaa ei huomioida. Lajimäärä on sitä vastoin korkeampi kuin koskaan ennen järven historiassa (24 lajia). Järven linnusto on monipuolisin ja parimäärältään suurin tunnetun seurantahistorian aikana. Lisäksi vuonna 2009 syntynyt kosteikko on nostanut alueen linnustoarvoa voimakkaasti. Järvellä uusia pesimälajeja ovat naurulokki, selkälokki (joka saattaa olla "uusi vanha" tulokas) sekä rastaskerttunen. Telkän ja sinisorsan pesimäkannan lasku johtunee siitä, että osa järven pareista on siirtynyt pesimään kosteikolle.

Uutena ilmiönä suuret hanhiparvet, syys-lokakuun vaihteessa järvellä oli parhaina päivinä tuhansia hanhia ja vesilintuja. Järvellä lepäilee säännöllisesti pieniä määriä arktisia vesilintuja niin keväisin, kuin syksylläkin.

Myös retkeily ja alueen linnustoseuranta on lisääntynyt ja tarkentunut. Vielä vuosituhannen alussa järvi on varsin tuntematon retkikohde useimmille Turun seudun lintuharrastajille.

LAULUJOUTSEN (*Cygnus cygnus*) Järvelän uima-alueen sulassa aamulla 22.3. pari ja 26.3. 14 p ja 28.3. 5 p. Järvellä 5.-9.4. pari samaan aikaan kuin toinen pari kosteikolla. Järven pari yritti välillä laskeutua kosteikolle, mutta kosteikon valtapari ajoi ne pois takaisin järvelle, joskus jopa niin että valtapari nousi kosteikolta lentoon hätistääkseen tunkeilijat pois. "Järven kihlapari" ei kuitenkaan ainakaan vielä yrittänyt pesiä järvellä, vaan pari katosi järveltä huhtikuun puolivälissä.

KYHMYJOUTSEN (*Cygnus olor*) Pari lintutornin edustalla 3.4, jonka jälkeen siirtyi järven lounaisrannalle pesäpaikalleen pieneen ruovikkoon, jossa hautoivat huhtikuun lopulta. Pesivän parin lisäksi yksinäinen vanha kyhmyjoutsen 13.5. Parin poikaset hävisivät (taas) selittämättömästi keskenkasvuisina ja sittemmin myös emot. Yhtenä mahdollisena syynä voi olla ilkivalta. Syysmuuttajaperhe: emot ja 2 nuorta nähtiin 24-27.10, jonka jälkeen nuoret linnut keskenään 21.11. asti

HARMAAHAIKARA (*Ardea cinerea*). Ensimmäiset kiertelijät (5) 3.8. ja seuraavat vasta 4.9. (2), jonka jälkeen säännöllisesti enimmillään 7 lintua, kunnes 2.10 jo 12 lintua ja 19.10 vielä 9 lintua. Järven harmaahaikarat käyttävät ruokailuun ja yöpymiseen myös kosteikkoa reunapuineen. Marraskuun puolivälissä vielä kuusi lintua ja 23.11. 4 p viimeinen havainto.

SILKKIUIKKU (*Podiceps cristatus*) Ensimmäinen lintu 7.4. ja 16.4. kaksi lintua, mutta 18.4. jo 18p. ja 24.4. 27 p. Muuton huippu 27.4., jolloin laskettiin 48 p. Järven parimäärä on yli kaksinkertaistunut vuoden 2006 seitsemästä parista 15 pariin. Lintutornin edustalla pesi neljä paria, yksi Järvelän vapaa-ajan keskuksen edustalla, Koilliskulman ruovikoissa kolme paria, saarien rannoilla huterissa risupesissä kaksi paria (epäonnistuivat), kaakkoiskulman ruovikossa pari, lounaiskulman ruovikoissa kaksi paria ja länsirannalla myös kaksi paria, kummankin puolen Rauhaniemeä. Syksyn korkein 29.9. 55 p. Laji pesi vähälukuisena järvellä jo vuosisadan alussa (ks. selkälokki). Vielä 20.10 12p ja 26.10. 2 p ja 28.10 1p

PIKKU-UIKKU (*Tachybates ruficollis*). Lintutornin edustalla 19.-22.10. 1p

MUSTAKURKKU-UIKKU (*Podiceps auritus*, vaarantunut). Kevään ensimmäinen lintu 17.4. ja 25.-27.4. 3p, 28.4. peräti 7 p, joista pari koilliskulman ruovikon edustalla, paikassa, josta on 1990-luvulta julkaisematon havainto pesänrakennuksesta (Henry Laine), mutta pesintä ei onnistunut ja viimeinen havainto parista 17.5. Lisäksi 4.5. toinen muuttopari lounaiskulmassa ja syksyn ainoa 26.8. nuori lintu.

HÄRKÄLINTU (*Podiceps griseigena*). Keväthavainnot: 25.4. 5 p ja 29.4. ja 5.5. 1 p. Syysmuutolla 17.7. kaksi vanhaa lintua tornin edustalla.

KUIKKA (*Gavia arctica*). Ainoat keväthavainnot 17-24.4. 1 p ja 20.5. 2 p. Syksyn ensimmäinen laskeutui järvelle 19.8. 26.9. 1 p sekä 29.9-3.10. nuori ja osan aikaa vanha. Kuikkalinnut saattavat syksyin käydä yöpymässä merellä ja saapua aamulla järvelle. Lajia nähtiin myös muuttolennessa.

Nuori kuikka lokakuussa järvellä. Kuva: Ari Kuusela.

KAKKURI (*Gavia stellata*, silmälläpidettävä). Ainoa keväthavainto 15.5. 1 p. Syyshavainnot: 26.9 1 p, 27.9. 2p ja 29.9-7.10 1-2p.

KANADANHANHI (*Branta canadensis*). Ensimmäiset 23.3. tehtaan sulassa 6 p ja 28.3. alkaen pari reviirillään Kalliosaareessa. Pari asettui Lehtisaareen, jossa emo hautoi 21.4. alkaen, mutta toukokuun lopulla ilmeni, ettei pesintä ollut onnistunut. Järvellä on vuosittain kanadanhanhipari, joka ei kuitenkaan ole koskaan onnistunut pesinnässä. Harvinaista näkyä saatiin todistaa 22-27.5, jolloin hanhipari sai ruokailla rauhassa kosteikolla ilman, että laulujoutsen olisi ajanut niitä pois. Jokavuotinen syysesintyminen järvellä alkoi 25.7. 5 kiertelevää ja 31.8. jo 39p. Syyskuun maksimi 22.9. 303 p, mikä on kaikkien aikojen suurin kanadanhanhikertymä Kaarinassa tai Turussa. Kaksi merihanhen ja kanadanhanhen risteymää havaittiin 7.10-20.11. Vielä 19.10 206p. Marraskuun lopussa vielä 188 lintua. Siipirikko hanhi nähtiin vielä 1.12, kun se käveli ohuen jään poikki Kalliosaareen.

VALKOPOSKIHANHI (*Branta leucopsis*) Neljä lintua Lehtisaareessa 27.4. Yksi vahti reviiriään kiukkuisesti.

Mahdollinen tuleva pesimälaji. Myöhemmin ei havaintoja tehty ja seuraavat vasta syksyllä kun parvet lensivät järven ylitse Kaarinan ja Turun väliä sekä lisäksi 21.9 -23.11. 1 p kanadanhanhiparvessa järvellä. 26.9. laskettiin 18 440 muuttavaa klo 8-11.45 ja seuraavana päivänä 122 lintua laski paikalliseksi. 29.9. 550 m, joista 250 putosi paikalliseksi järvelle, 3.10 700 p ja 4.10. peräti 1870p ja tämän jälkeen päivittäin satoja lintuja kertyi uimaan järvelle, yleensä 400-750 lintua. Vielä 8.10. 250 p. Aivan poikkeuksellinen esiintyminen. .

TUNDRAMETSÄHANHI (*Anser fabalis rossicus*, silmälläpidettävä). Arkisten ylimuuttavien hanhien lisäksi nähtiin 30.9. myös 7 p tundrametsähanhea. Muutolla nähtiin myös tundra-, sepel- ja lyhytnokkahanhia.

TUNDRAHANHI (*Anser albifrons*). 6.10. neljä lintua laskeutui järvelle.

MERIMETSO (*Phalacrocorax carbo*) 2-kv lintu 6.5., 4.9. 3 p ja 3.10 1 p. Aiempia syksyjä harvinaisempi.

ISOKOSKELO (*Mergus merganser*, silmälläpidettävä) Ensimmäiset 25.3. pari ja 28-29.3. 7/3 , jonka jälkeen enimmillään 17.4. 20 p ja 24.-28.4. alkaen enimmillään 2/2. Toukokuussa yksi kiertelevä parvi 12.5. (/4). Syksyn ensimmäiset 9.9. ja 21.9. jo 110 sekä huippuna 29.9-12.10 enimmillään 360 p. Marraskuun alussa vielä 150 lintua ja lopussa runsaat kaksikymmentä. Viimeiset 30.11 25 p.

TUKKAKOSKELO (*Mergus serrator*, silmälläpidettävä). Pari 15.4, 18.4 ja 25.4. 2/4, 28.4 1/1, 12.5. 1/1, 19.5. naaras ja 20.6. vaihtopukuinen koiras.. Syksyllä: 26.9. 3p, 29.9-3.10 1p, 20.10 ja 28.10 1p.

TELKKÄ (*Bucephala clangula*) 22.3. järven sulapaikoilla neljä paria ja 29.3. sulissa yhteensä 14/11 telkkää. Muuton huippu 16.4. 50 p. Eka poikue 22.5. Telkkäpareja tänä vuonna 14, joka on kuusi vähemmän kuin vuonna 2006. Kannanlaskuun saattaa olla syynä sama ilmiö kuin sinisorsalla eli osa "järven telkistä" on siirtynyt pesimään kosteikon äärelle. Pareja uutuissa ja koloissa tasaisesti ympäri järven. Syyskuussa enimmillään parikymmentä lintua. Lokakuun lopussa enimmillään 30 lintua. Marraskuun maksimi 16 lintua. Viimeiset 27.11 2 p.

UIVELO (*Mergus albellus*). Naaras 28.3. ja 15.4 1/1, 16.4 3/3 ja 17.4 5/4 ja 18.-21.4 2/2 ja 25.4 naaras ja vielä 27.4. 1/2. Syksyn ensimmäiset 26.9. 4p ja 29.9. alkaen 5 p. ja lokakuussa 1-4 lähes päivittäin ja 22.10 11p. ja vielä 27-28.10 3p ja 3.11. 2 p. Viimeinen 9.11.

TUKKASOTKA (*Aythya fuligula*, vaarantunut). Ensimmäiset 28.3 2/1, jonka jälkeen enimmillään 17.4 6/5 ja 24.4. 20p. Muuton huippu 27.4, jolloin 57 p. Toukokuussa enimmillään 25 yksilöä ja järvelle jättäytyi pesimään peräti viisi paria, ehkä pedoilta suojaavan naurulokkikolonian myötä. Parit mm. Lehti- ja Kalliosaaressa. Loppukeväästä myös sulkasatokoiraita, kuten 27.5. 10/3. Laji on myöhäinen pesijä ja ensimmäinen poikue (4 poikasta) lintutornin edessä 3.7 ja toinen poikue 22.7. (11 poikasta). Emo ja neljä ihan pientä poikasta nähtiin 4.8. samalla paikalla ja lounaiskulmassa 5.8. emo ja kaksi poikasta. Viidestä parista siis ainakin neljä onnistui pesinnässään Syyskuussa enimmillään runsaat kymmenen lintua ja lokakuussa enimmillään 25 lintua. Marraskuussa enimmillään 11 lintua. Viimeinen 23.11.

PUNASOTKA (*Aythya ferina*, vaarantunut). Ainoa havainto, koiras 24.4.

LAPASOTKA (*Aythya marila*, erittäin uhanalainen). Vain syyshavaintoja: 26.-27.9. 2/5 ja 29.9-4.10 2-4 p sekä 7-11.10 1p.

MUSTALINTU (*Melanitta nigra*). Kaksi koirasta 26.4 ja syysmuutolla ensimmäinen 31.8. Lisäksi 26.9. 3p, 1.10 21p ja 11.10 15 p, 21.10 1p ja 22.10 5p ja 3.-22.11. 1 p.

PILKKASIPI (*Melanitta fusca*). 27.10 5 p, 28.10 3p ja 29.10 2p ja 3.-23.11. 4 p.

ALLI (*Clangula hyemalis*). Harvinaistuvasta, mutta vielä runsaslukuisesta lajista havaintoja: 25.9 1p, 26.9 9 p,

6.10 1, 7.10. 3, 11.10 6 ja 15.-17.10 2 ja 21.10 1p, 26.-27.10 2-3 p. Vielä 5.11 ja 18.11. 1p ja 23.11 1p.

SINISORSIA (*Anas platyrhynchos*) nähtiin talvella järven sulissa enimmillään viisi paria, mutta 23.3 sulassa jo 18 yksilöä ja 15.4. 70 p. Alkusyksystä pieniä määriä, esim. 24.8. 16 p (samaan aikaan Järvelän kosteikolla 37 p). Pesiviä pareja vain kymmenen, mikä on viisi paria vähemmän kuin vuonna 2006, mutta laskun selityksenä voi olla se, että osa pareista on siirtynyt pesimään kosteikolle. Parit: saarissa (3), Kuoviluoto (2), pohjoisranta (3) ja luoteisranta (2). Laji pesi järvellä jo vuosisadan alussa (ks. kohta selkälokki). Syksyllä yleensä muutamia kymmeniä, huippuna kuitenkin 7.10. 153 p. Lokakuun lopussa viitisenkymmentä yksilöä.

TAVI (*Anas crecca*). Pari Järvelän sulassa 30.3 ja 1.4. yhdeksän lintua, jonka jälkeen suurin määrä 24.4 23 p. Järvellä kaksi pesivää paria. Ei mainittavia syyskertymiä paitsi 1.10 25p. Myös tavi kuului järven pesimälinnustoon jo vuosisadan alussa. Vielä 27.10 3p.

LAPASORSA (*Anas clypeata*). 15.4 1/1 18.4 1/1, 5.5. 2/1 ja 13.5 1/1.. Syysesintyminen 22.7 alkaen muutamia lintuja, osin varmasti samoja kuin kosteikolla. Viimeiset 7.10 3p.

JOUHISORSA (*Anas acuta*, vaarantunut). 16.4. 5/5, 25.4 4/4 ja 27.4 1/1. Syksyn ainoat 26.9. 2 p, jotka nähtiin myös kosteikolla.

HAAPANNA (*Anas penelope*). Kevätmuuton alku 9.4 2/2, 13.4 12 p, 15.4 15 p ja 16.4 17 nousi muutolle. Sitten 17.4 12p ja 24-25.4 14p. Alkusyksyllä vain muutamia lintuja, sillä muiden sorsien tavoin linnut viihtyivät kosteikon puolella. Syysarktikana osana kuitenkin 26.9. -11.10 useana päivänä 45-55 p, paitsi 5.10. 112p ja vielä 26.10 4p

HARMAALOKKI (*Larus argentatus*). Kevään ensimmäiset harmaalokit kailottivat järven yli lentävinä 16.3. Ensimmäiset paikalliset lokit (3) sulan reunalla 23.3. Yleistyi huhtikuun alussa, mutta määrät jäivät enimmillään muutamaan kymmeneen yksilöön. Huhtikuun lopulta alkaen nähtiin enää yksittäisiä lintuja, mahdollinen reviirikin. Kesäkuussa taas määrät vähän kohosivat ja heinäkuusta alkaen enimmillään jo yli 50 harmaalokkia. Loppusyksyllä taas niukempi. Marraskuussa muutamia lintuja useana päivänä, enimmillään parikymmentä.

SELKÄLOKKI (*Larus fuscus*, vaarantunut). Uusi pesimälaji järvelle. Tai mahdollisesti uusi "vanha" pesimälaji sillä Wahlberg kirjoittaa *Acta Societatis pro Fauna et Flora Fennica*, 38, N:o 1: ssä vuodelta 1914: "Littoisträsk med särskild hänsyn till dess plankton", että järvellä "Som tillfällig gäst har *Larus fuscus* L. visat sig under sommaren". Ensimmäiset kolme lintua nähtiin 12.4, jonka jälkeen ilmeisesti samat kolme vanhaa lintua säännöllisesti Lehtisaareen, kuitenkin 4.5. kuusi lintua, jonka jälkeen kaksi paria Lehtisaaren koillisrannalla, välillä 5-6 lintua. Kesäkuussa yksi pari, joka sai ilmeisesti kolme poikasta, joista ainakin yksi löytyi kuolleena.

NAURULOKKI (*Larus ridibundus*, silmälläpidettävä). Ensimmäiset nähtiin vasta 9.4, jolloin jo 60 yksilöä sulilla ja ylilentävinä lisäksi kymmeniä. Tämänkin jälkeen määrät yleensä alle sadan linnun, kunnes huhtikuun puolivälissä Kalliosaareen asettui uutena pesimälajina naurulokkikolonia, jossa pesiä 28.4. n. 40 ja pareja n. 125. Toukokuun alussa 9.5 laskettiin jo 80 pesää. Toukokuun lopulla pesintä käynnissä ehkä vielä puolella pareista ja 7.6. noin 300 vanhaa paikallista, joista muutama edelleen hautoi. Poikasia näkyvillä 56, mutta osa oli katveessa. Syksyllä yksittäisiä.

PIKKULOKKI (*Larus minutus*) Ensimmäinen nähtiin 26.4 ja 30.4. järvellä oli 3 yksilöä. Vapunpäivänä jo 27 yksilöä ja 2.5. (60), 3.5. (89) ja iltapäivällä 4.5. ennätyskelliset 253 p, joista osa alkoi nousta parvina korkealle ja lähteä pohjoiseen. Vielä 5.5. (196) ja 6.5 (180), 9.5 (61), 12.5 (33) sekä 15.5. (6). Viimeinen 26.5. 2-ku. Syysmuuton alkuna 17.7 nuori lintu, seuraava 5.8 ja 5.10. talvipukuinen vanha lintu. Poikkeuksellisen runsas kevätesintyminen näkyi myös muilla maakunnan lahdilla.

KALALOKKI (*Larus canus*) Ensimmäiset (7) 8.4, jonka jälkeen pesivä kanta oli nopeasti koossa: 13.4. (24),

mutta 15.4. kuitenkin (80). Järven kalalokkikanta on jatkanut kasvuaan ja parimäärä nousi vuoden 2006 13:sta parista 17 pariin. Pesimäkanta painottuu järven eteläosiin, jossa pesi saarissa 4+4 paria, kaakkoiskulman laiturilla yksi pari, lounaiskulman laitureilla ja rakennuksissa kolme paria, Rauhaniemen edustan laitureilla kaksi paria. Yksi pari pesi uimarannan eteläpuolen ja Järvelän itäpuolen laitureilla sekä yksi pari vesikivellä järven koillisosassa.

MERILOKKI (*Larus marinus*). Kevään ensimmäiset (2) 24.3., jonka jälkeen satunnaisesti 1-3 yksilöä ja kesällä säännöllisesti 5-6 yksilöä, jotka saalistavat lокkien ja tiirujen poikasia. Syksyllä enää muutamia yksilöitä.

KALATIIRA (*Sterna hirundo*). Ensimmäiset kalatiirat nähtiin 24.4 (4) ja 14.5 laskettiin (14). Pareja yhteensä yhdeksän, joista kaksi lounaiskulman rantasaunan kalliollai, järven keskiosien pikkuluodolla kolme paria ja naurulokkiyhdyksunnan suojissa myös kolme paria sekä yksi pari järven koilliskulmauksessa. Yhteensä yhdeksän paria, mikä on lähes kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 2006, jolloin pareja oli viisi. Kalatiirujen parveutumista todistettiin 3.7., jolloin järvellä näkyvillä 40 tiiraa. Viimeinen lintu jo 9.8. Merilokit verottivat myös kalatiiran poikastuottoa.

Kalatiirat viihtyvät Littoistenjärvellä. Kuva: Jukka Heikkilä.

LAPINTIIRA (*Sterna paradisea*). Ensimmäiset linnut saapuivat 2.5., jolloin viisi yksilöä, jonka jälkeen vain muutamia lintuja kunnes toukokuun lopulta alkaen paikalla pesivä pari, joka epäonnistui pesinnässään pikkuluodolla, todennäköisesti merilokit söivät poikaset. Viimeinen havainto jo heinäkuussa.

MERIHARAKKA (*Haematopus ostralegus*). Saapui 15.4. ja 16.4 olivat molemmat emot paikalla. Laji pesii vuosittain.

MERIKOTKA (*Haliaetus albicilla*, vaarantunut). Vanha lintu paikallisena 21.9, 19.10 ja 28.10. Lisäksi muutolla.

RANTASIPI (*Actitis hypoleuca*, silmälläpidettävä). Ensimmäiset (2) 24.4. Kaikki neljä paria paikalla 4.5. Länsirannalla kaksi paria, lounaiskulmassa ja koillispäässä yksi pari. Viimeinen jo 11.9. (1).

METSÄVIKLO (*Tringa ochropus*). Reviiri järven koillispään kanavien varrella.

VALKOVIKLO (*Tringa nebularia*). Ainoa havainto 3.8. Vähissä myös kosteikolla.

SUOKUKKO (*Philomachus pugnax*). Ainoa havainto 31.8. 20 kiertevää lintua hiekkarannalla.

PIKKUTYLLI (*Charadrius dubius*). Pari yritti pesiä järvellä, jossa hiekkarantojen vilkas virkistyskäyttö aiheuttaa pesinnän epäonnistumisen joka vuosi.

TAIVAANVUOHI (*Gallinago gallinago*). Reviiri vanhalla paikalla lintutornin edustan rantaluhdalla.

NOKIKANA (*Fulica atra*). Ensimmäiset 30.3. (2) ja 4.4 (4). Pesimäkanta on romahtanut, sillä nyt vain yksi pari tornilla. Pari sai neljä poikasta. Lajin ensipesintä järvellä todettiin vuonna 2003, jonka jälkeen kanta kasvoi seitsemään pariin, mutta kosteikon syntymisen jälkeen kanta on järveltä lähes hävinnyt. Linnut lienevät siirtyneet pesimään kosteikon puolelle. Syyskuussa enimmillään 30.9. (10) ja lokakuussa 3.10 (20), 26.10 7 p ja viimeinen 13.11.

Littoistenjärven pesimälinnusto

Laji	Pesimälajit	Pareja					
		1968	1981	1983	2003	2006	2012
Kyhmyjoutsen	<i>Cygnus olor</i>	0	0	0	5	2	1
Silkkuiikku	<i>Podiceps cristatus</i>	15	14	24	5	7	15
Mustakurkku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>	0	0	0	0	0	1
Kanadanhanhi	<i>Branta canadensis</i>	0	0	0	0	1	1
Tavi	<i>Anas crecca</i>	0	3	1	1	1	2
Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>	11	6	10	20	15	10
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>	3	6	9	2	2	5
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>	0	0	0	32	20	14
Liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>	0	0	0	0	1	0
Nokikana	<i>Fulica atra</i>	0	0	0	6	7	1
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>		0	0	0	0	125
Selkälokki	<i>Larus fuscus</i>		0	0	0	0	1
Kalalokki	<i>Larus canus</i>		0	0	13	13	17
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>		0	1	2	5	9
Lapintiira	<i>Sterna paradisaea</i>		0	0	0	1	1
Pikkutylli	<i>Charadrius dubius</i>		1	0	1	1	1
Meriharakka	<i>Haematopus ostralegus</i>		0	0	1	1	1
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>		1	0	0	1	1
Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>		0	0	0	1	1
Rantasipi	<i>Actitis hypoleuca</i>		0	2	7	5	4
Satakieli	<i>Luscinia luscinia</i>		1	0	1	0	1
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>		1	6	4	12	12
Rastaskerttunen	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>		0	0	0	0	1
Ruokokerttunen	<i>Acrocephalus schoenobanus</i>		1	0	0	0	1
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>		1	2	1	1	1
Yhteensä (ilman naurulokkia)			35	55	101	97	227 102

HAARAPÄÄSKY (*Hirundo rustica*). Ensimmäiset 26.4 (7), 2.5. (50), 6.5. (120) ja huippuna 12.5. (350). Syksyn viimeinen 26.9.

RÄYSTÄSPÄÄSKY (*Delichon urbica*). Ensimmäiset (18) 26.4, laji nähtiin jo tätä ennen kosteikolla, huippu vaatimaton 12.5 (50).

TERVAPÄÄSKY (*Apus apus*). Kevään ensimmäiset 4.5 (4) olivat aikaisia ja jo 13.5 nähtiin peräti 50 lintua.

TÖRMÄPÄÄSKY (*Riparia riparia*, vaarantunut). Vähissä: 2.-3.5 yksi ja 6.5. (3).

VÄSTÄRÄKKI (*Motacilla alba*). Kevään ensimmäinen västäräkki nähtiin 13.4. Pareja yhteensä 12, mikä on täsmälleen sama parimäärä kuin vuonna 2006. Reviirit: Kaarinan veneranta, uimaranta, Järvelän leirikeskus, seurakunnan leirikeskus, koilliskulman kesämökki, Kuoviluodon ympäristö (3), Ristikallion uimaranta ja

Lehtisaari.

RUOKOKERTTUNEN (*Acrocephalus schoeobanus*) 24.5. reviirillään tornin edustan rantaluhdalla.

RASTASKERTTUNEN (*Acrocephalus arundinaceus*, vaarantunut). Yksi vuoden suurimmista yllätyksistä. Järven lounaiskulman pienialaisessa ruovikossa laulava koiras 5.-25.6 ja äänetön lintu havaittiin tämänkin jälkeen eli pesintä on mahdollinen. Laji on runsastunut ja kesällä 2012 rastakerttunen lauloin muutamalla muullakin sisämaan vähäruovikkoisella jokikosteikolla.

PAJUSIRKKU (*Emberiza schoeniclus*). Reviiri taas lintutornin edustalla.

Järvellä ei kalasta pelkästään linnut

2. JÄRVELÄN KOSTEIKON LINNUSTO 2012

Kosteikon linnusto 2012 – lintuvesiarvo kääntyi uuteen nousuun

Vuosi sitten kosteikon pesimälinnusto oli laji- ja parimäärältään tasaantunut edellisvuoden lukuihin, mutta tänä vuonna pari- ja lajimäärät kasvoivatkin ehkä yllättäenkin voimakkaasti. Kosteikkolintujen parimäärä nousi 65:stä 84:ään pariin ja lajimäärä 18:sta 21:een lajiin. Avomaalajien kohdalla muutos ei ollut mainittava.

Muutonaikaisessa linnustossa on tapahtunut muutoksia, erityisesti kahlaajalinnut ovat vähentyneet, sillä niille sopivia avoimia ja matalia vesialueita on umpeenkasvun takia entistä vähemmän. Myöskään osmankäämin leviämisen estämiseksi (mutta vesilinnuille mieluisille) kaivetut vesialueet eivät sovellu kahlaaville linnuille. Myös useimpien vesilintujen määrät ovat olleet laskussa, mutta joidenkin vesilintujen määrät ovat kasvussa, kuten syksyisten haapanoiden ja lapasorsien. Kosteikko jäätyn varhain 26.10.

Harvinaiset pesimälinnut kuten mustakurkku-uikku ja liejukana vahvistivat edelleen kantaansa, vaikka kasvu on hidasta. Vain yhtenä vuonna pesineitä tai pesintää yrittäneitä lajeja, jotka eivät pesineet tänä vuonna ovat silkkiuikku ja kurki. Punajalkaviklo on pitänyt reviiriä kosteikolla joka vuosi, mutta nyt paikka lienee liian rehevä ja umpeutunut eikä linnut palanneet reviirilleen. Myös toinen avomaan lintu kiuru hävisi pesimälinnustosta.

Vesilintujen ja rantakanojen pesimäkanta vahvistui tai pysyi ennallaan: lapasorsan pesimäkanta kaksinkertaistui neljään pariin ja haapana (vain ensimmäisenä vuonna tavattu) palasi pesimälinnustoon.

Kosteikkoa uuden lintulavan edustalla. Kaarinan kaupunki torjui osmankäämiä kokeilutuotoisesti kaivamalla lisää avovesialuetta lokakuussa 2012.

Uusina pesimälajeina tavattiin kalalokki ja naurulokki, jotka molemmat lajit pesivät myös viereisellä järvellä. Rytikertunen rynnisti pesimälinnustoon saman tien neljän parin voimin. Myös toinen umpeenkasvusta hyötynyt osmankäämikön laulaja, ruokokertunen lähes kaksinkertaisti pesimäkantansa. Pajusirkkukanta puolestaan hieman taantui.

Avomaalajeista västäräkki on selvästi hyötynyt saarekkeista ja raivatuista risukasoista. Myös niittykirvinen nosti parimääränsä kahteen, joista toinen pari pesii vähän kauempana kosteikosta. Yhteensä kosteikolla ja sen liepeillä pesi avomaalajeja 24 (viime vuonna 22) ja pareja peräti 92 (viime vuonna 71). Parimäärän kasvu on merkittävää ja yhtenä syynä voidaan pitää myös onnistuneita maanmuokkaustöitä.

Kosteikolle uusia lajeja olivat alli, kaulus- ja jalohaikara, pikkusieppo ja muuttavana merikihu sekä pähkinähakki.

Kosteikolta puuttuivat vuonna 2012 uivelo, luhtakana (josta onkin kaikkina aikoina yllättäen vain yksi elokuinen

havainto), jänkäkurppa, kuovisirri, vesipääsky (josta vuonna 2011 peräti viisi havaintoa), luhtahuitti, sinirinta, törmäpääsky (joka nähtiin keväällä kuitenkin järvellä), lapinkirvinen ja pikkutikka.

Raportissa esitellään lajit, jotka pesivät, lepäilevät tai ruokailevat kosteikolla. Ohimuuttavia tai metsälajeja koskevat havainnot on pääsääntöisesti jätetty raportin ulkopuolelle. Joitakin erikoisempia lajeja on kuitenkin nostettu esille, vaikka ne eivät ole varsinaisia kosteikkolajeja. Lajinimen yhteydessä on maininta, mikäli laji on vuoden 2010 Suomen uhanalaistarkastelussa (punainen kirja) uhanalainen (alueellisesti uhanalainen, vaarantunut, erittäin uhanalainen, äärimmäisen uhanalainen tai silmälläpidettävä).

Havainnot ovat raportin tekijän ja lukuisten lintuharrastajien. Erityiset kiitokset Kaarinan kaupungin ympäristöpäällikkö Jouni Saariolle sekä lintuharrastaja Jarmo Bomanille. Turun lintutieteelliseltä yhdistykseltä on saatu lupa käyttää valtakunnallista Tiira -havaintotietokantaa.

Kosteikko tarjoaa elinpiirin lukuisille muille eliölajeille. Alueella lisääntyvät sammakko, rupikonna, vesilisko ja viitasammakko, joka oli erityisen runsas tänä vuonna. Turun seudun uudistulokas mölysamakkokin esiintyy jo kosteikolla. Kesäkuussa kuultiin vähintään kaksi yksilöä. 15.4. alkaen kosteikolla todettiin useita vesipäästäisiä (*Neomys fodiens*) ja huhtikuun puolivälissä muutamia isoja kutevia haukia. Vedessä elävä petokuoriainen keltalaitasukeltaja todettiin myös kuuluvan kosteikon lajistoon.

Erityisesti sudenkorentolajistosta on saatu havaintoja ja raportin lopussa on Kari Kauniston lista kosteikolla tavattavista sudenkorenoista.

Suosituksia tuleviin hoito- ja selvitystöihin

Vuosittaisen linnustonseurannan lisäksi jatkossa olisi mielenkiintoista kartoittaa systemaattisemmin muuta kosteikon eliölajistoa, kasvillisuutta sekä pohjaeläimiä.

Kosteikkoa tulisi laajentaa itäpään niitylle ja osmankäämejä kaivaa tai muutoin raivata. Alueen osmankäämikasvustoja tulisi rajoittaa kaivamalla, leikkaamalla, murskaamalla tai rantojen äestämällä. Kosteikon umpeenkasvu on luonnollinen prosessi ja lintuvesiarvon ylläpito vaatiikin jatkuvaa alueen hoitoa ja raivausta.

Liedon kunta on hakenut Leader -rahaa suuren näköala- ja lintutornin rakentamiseksi Liedon puolelle Järvelään, aivan kosteikon itäreunaan. Tulevaisuudessa kosteikon ympäri voisi kulkea järven rannan luontopolkua pitkin ja rakennettavia pitkospuita kulkien kosteikkoa kiertäen Järveläntielle. Reitillä olisi kaksi tornia tai lavaa ja kolme paikoitusaluetta (Liedon Järvelän vapaa-ajan keskus, Järveläntien alun parkkipaikka Kaarinassa ja Kaarinan uimarannan-tanssilavan parkkipaikka).

Mikäli talvi on riittävän kylmä ja maa kantavaa – voidaan aiemmissa kaivuutöistä syntyneitä penkkoja mataloittaa ja reunoja loiventaa, esimerkiksi mahdollisen itäpään laajennuksen ja pintakuorinnan yhteydessä. Tarvittaessa osa maamassoista tulisi kuljettaa ja läjittää alueen reunoille tai ulkopuolelle. Alueen maankäyttösuunnitelmissa tulee arvioida hankkeiden (tiet, rakentaminen jne.) vaikutuksia kosteikkoon ja sen vesitalouteen sekä erityisesti kosteikon reunametsien linnustoon. Esimerkiksi petolinnut, jotka saalistavat kosteikolla, pesivät metsissä kauempana kosteikosta. Myös hankkeiden vaikutus virkistyskäyttöön ja maisemaan tulee arvioida. Järvelässä on huomioitava myös melun vaikutus linnustoon ja lintujen havainnointiin ja muuhun virkistyskäyttöön.

LAULUJOUTSEN (*Cygnus cygnus*) Pari oli ilmestynyt nopeasti sulavalle kosteikolle 5.4. ja ne parittelivat 7.4. ja rakensivat 9.4. alkaen pesäkumpua uudelle paikalle keskelle kosteikkoa maavallille, mutta vaihtoi nopeasti paikkaa kosteikon länsipäähän maakummulle. Huhtikuussa vielä linnut ruokailevat ahkerasti myös järven pohjoisrannalla. Kaksi poikasta ui esiin jo 21.5. ja viisi poikasta oli esillä 24.5. Linnut viihtyivät kosteikon

kasvillisuuden suojissa pitkälle syksyyn. Laji on pesinyt kosteikolla joka vuosi, mutta vuonna 2010 pesintä epäonnistui ilmeisesti häirinnän takia.

HEINÄTAVI (*Anas querquedula*, vaarantunut). Pari saapui varhain 20.4. ja linnut parittelivat 1.5. Kosteikolla nähtiin toinenkin koiras 8.5. Piilotteleva naaras nähtiin 18 ja 20.6., jonka jälkeen pari kertaa yksinäinen naaraspuikainen lintu, kunnes nähtiin 14.7. naaras ja seitsemän poikasta. Syyskesällä lintuja nähtiin satunnaisesti. Laji on kuulunut kosteikon pesimälinnustoon alusta saakka ja pesintä on onnistunut jo kolmena vuonna peräkkäin.

WWF:n kosteikkoseminaarin kansainväliset vieraat (noin 40 henkeä) tutustuivat ja kiittelivät Järvelän kosteikkoa keväällä 2012.

TAVI (*Anas crecca*). Ensimmäiset kaksi paria nähtiin 6.4. ja 7.4. kolme paria. 8.4. laskettiin jo 53 tavia ja 19.4. 90 lintua, mikä oli kevään huippu. Huippu oli määrältään ja ajankohdaltaan täysin sama kuin vuonna 2011. Huhtikuun lopussa ja toukokuun alussa nähtiin enimmillään 3.5. 12/3 ja 28.4. 7/5. Pesiviksi pareiksi tulkittiin viisi ja pesimäkanta on ollut tasainen koko kosteikon historian ajan. Toukokuun lopulla alkoi totutusti kosteikolle kertyä sulkasatoa varten koiraita, enimmillään 25.5. 17 koirasta. Ensimmäinen poikue (10) nähtiin 11.6 ja poikueita nähtiin yhteensä neljä. Sulkasatokoiraiden huippu oli 20.6., jolloin nähtiin 35 koiras-tavia ja kesän toinen poikue (9). Määrät ovat viime vuoden tasoa alhaisemmat, mutta korkeammat kuin vuonna 2010. Syksyllä määrät vaatimattomia, huippuna 17.8. 99 lintua, tämän jälkeen 40-50 p lokakuulle saakka. Lokakuun alkupuolella 30-40 lintua. Vuoden 2011 syksyllä huippu elokuun lopulla, jolloin peräti 252 lintua. Vielä marraskuun alussa 10 lintua.

HAAPANNA (*Anas penelope*). Kosteikolla nähtiin pari 10.4. ja 12.4. nähtiin 6/3, jonka jälkeen 12.4-17.4. 2/1, joiden lisäksi 17.4. samanaikaisesti toinen pari länsipäässä. Kevätmuuton huippu 19.4., jolloin laskettiin 13/11 lintua, joista yksi pari pysytteli erikseen lepäilevästä muuttoparvesta. Huhtikuun lopulla enimmillään 25.4. 7/9, jonka jälkeen toukokuun alussa pesivät kaksi paria lähes päivittäin, mutta naarat alkoivat hautoa ja näyttäytyivät

harvoin. Kesäkuun lopulla nähtiin kaksi vaihtopukuista koirasta ja kerran naaras, kunnes 9.7. alkaen nähtiin naaras ja 8 poikasta. Kosteikolle asettui 2009 kaksi paria, mutta seuraavina vuosina ei yhtään ja nyt siis kaksi paria, joista toisen parin onnistunut pesintä on ensimmäinen varmistettu lajin pesintä Littoisissa. Kosteikolle ei ole viime vuosina kertynyt sulkasatoisia lintuja päinvastoin kuin esimerkiksi taveja. Elokuun maksimi 31.8. 21p. Syyskuun maksimi 16.9. 97 eli reippaasti runsaampi kuin viime syksynä. 121 exx boman. Lokakuun alussa vielä 88 lintua ja lopussakin 30 lintua.

SINISORSA (*Anas platyrhynchos*). Ensimmäiset kaksi paria kosteikon sulissa ojissa 30.3. 6.4. laskettiin 39 ja 8.4. 69 lintua, mikä oli kevätmuuton huippu ja lähellä viime kevään määriä, mutta kaukana ensimmäisten vuosien kevätmääristä. Kosteikolle asettui kahdeksan paria ja ensimmäinen poikue (4) nähtiin jo 17.5. Suurimmassa poikueessa 15 poikasta. Toukokuun lopulla jo sulkasatokertymiä huippuna 25.5. 16/5. Elokuussa enimmillään 24.8. 37 p. Syyskuun maksimi 19.9. 152p. Lokakuun maksimi 11.10 36 p. Marraskuussa vielä parikymmentä lintua.

LAPASORSA (*Anas clypeata*) oli myös yksi vuoden yllättäjistä. Koiras nähtiin 11.4., pari 18.4-22.4. ja 24.4. alkaen kaksi paria. 27.4. koossa oli jo kolme paria ja huippuna nähtiin 6.5. 5/4 ja 11.5. 7/1. Toukokuussa naaraista nähtiin lähes päivittäin enimmillään kaksi. Kesäkuussa kertyi sulkasatokoiraita 14.6. 8 yksilöä. Ensimmäinen poikue nähtiin 14.6. (11) ja toinen 18.6. (7). Heinäkuussa neljä poikuetta, joissa siinä vaiheessa poikasia (jäljellä) 8+7+4+2, joiden lisäksi nähtiin kaksi naarasta ilman poikasia. Parimäärä kaksinkertaistui viime vuodesta. Elokuussa muutamia lintuja, esim. 31.8. 14 p. Syyskuun maksimi 24.9. 33 p. Lokakuun maksimi 17.10. 8 p. Haapanan tavoin yksi harvoista runsastuneista vesilinnuista.

TUKKASOTKA (*Aythya fuligula*, vaarantunut). Ensimmäinen koiras nähtiin 9.4. ja seuraavan kerran vasta 11.5. Kosteikolla 12.5. pari, jonka jälkeen laji oli päivittäinen ja mm. 13.5 nähtiin 8/1 ja 23.5. 4/2. Järven lisääntynyt pesimäkanta näkyy kosteikolla loppukevään ja kesän säännöllisinä, mutta pieninä lepäilijä- ja sulkasatokertyminä, kuten 9.6. neljä koirasta. Kosteikolle asettui viime vuoden malliin pesimään kaksi paria, jotka saivat 10+6 poikasta. Syksyllä paikalla vain alueen pesimäkantaa. Viimeiset 21.11. 2p

TELKKÄ (*Bucephala clangula*) pari kierteli kosteikon yllä 30.3. ja 6.4. kosteikolla 14 p ja 8.4. 27 p. Kosteikon parimääräksi oli viisi paria, joiden lisäksi keväällä kosteikolla nähtiin lähinnä yksittäisiä koiraita 16.4 oma arvio 7/7, joo 19.4.seitsemän paria, 28.4. 5/3, 2.5. 7/7. ekat poikaset 27.5. Syksyllä kateissa. Marraskuun lopussa vielä 2 p.

ALLI (*Clanula hyemalis*). Uusi laji kosteikolle: koiras 9.-11.10.

MUSTAKURKKU-UIKUN (*Podiceps auritus*, vaarantunut) Ensimmäinen uikku nähtiin 15.4. ja 22.4. paikalla jo viisi paria ja 29.4. kaikki 14 paria. Ensimmäinen poikue näkyvillä 12.6 ja 14.6. nähtiin jo kuusi poikuetta (2,2,2,3,4,4). Heinäkuussa vanhat linnut hävisivät nopeasti ja viimeinen vanha lintu nähtiin jo 3.8. ja viimeinen nuori jo 11.8. Mustakurkku-uikulle tärkeitä on mm. vesistön hauettomuus, joten kevään haukihavainnot antavat aiheen huoleen. Pienikokoiset kalat ovat puolestaan lajille tärkeitä ravintokalvoja. Uikulle tärkeitä on myös pesimäpaikkojen suojaisuus ja veden kirkkaus.

Etelärannalta raivatun puuston ryöissä on monen vesilinnun suojapaikkoja.

NAURULOKKI (*Larus ridibundus*, silmälläpidettävä) on uusi pesimälaji sekä kosteikolla että järvellä. Keväällä lokit käyvät harvoin ja yleensä vähälukuisina ruokailemassa kosteikolla, mutta esimerkiksi 19.5 laskeutui sata naurulokkia kosteikon pintaan, joukossa esiaikuisia lintuja. Ruokailevia lintuja alkoi näkyä enemmän toukokuun lopulta alkaen ja kesäkuussa kosteikolla ruokaili lähinnä iltaisin kymmeniä lintuja. Heinäkuun 6. päivä kosteikolle ilmestyivät ensimmäiset muutama kymmenen nuorta lintua ja kymmenet vanhat linnut, ilmeisesti ainakin pääosin järven omaa pesimäkantaa. Kosteikolla nähtiin myös naurulokkipari, joka puolusti reviiriään mm. harmaahaikaroita vastaan ja 11.7 nähtiinkin aivan pieni ja toinen suurempi poikanen, jotka viihtyivät saarekkeessa emojen kanssa heinäkuun lopulle.

KALALOKKI (*Larus canus*). Toinen uusi pesivä lokkilaji kosteikolla, jossa jo viime vuonna nähtiin pari, joka mahdollisesti hautoikin. Kalalokkipari saapui 24.4. Toukokuussa parin seurana kolmaskin lintu muutaman päivän ajan. Ensimmäinen poikanen nähtiin 11.6 ja 14.6 poikasia nähtiin kolme, jotka lentokykyisiä 5.7.

LIEJUKANA (*Gallinula chloropus*, vaarantunut) saapui 16.4 (2) kosteikolle eli samana päivänä kuin viime keväänä. 28.4 todettiin kolme reviiriä ja 6.5 neljä reviiriä. Ensimmäinen poikue kuultiin 17.6 ja 19.6 nähtiin emo ja kolme poikasta eli kuukautta ennen kuin viime vuonna. Heinäkuussa lisäksi toinen poikue, jossa kaksi poikasta. Nokikana hajotti ja valtasi yhden liejukanan pesän. Elokuussa neljä-viisi poikuetta. Syyskaudella liejukanat hyvin näkyvillä. Viimeiset 4.10 nuori ja vanha sekä 11.10 nuori lintu.

Kaarinan kaupunki rakennutti lintulavan kosteikolle vuonna 2012. Lavalla on sadekatos ja sinne mahtuu kokonainen koululuokka.

NOKIKANA (*Fulica atra*). Ensimmäiset kahdeksan lintua kosteikolla 6.4 ja 9.4 lintuja oli jo 25. Huhtikuun lopulla parimäärä oli vakiintunut kymmeneen pariin ja ensimmäiset kaksi poikasta olivat näkyvillä aikaisin jo 20.5 ja 25.5 nähtiin jo kolme poikuetta. Pesinnät sujuivat erinomaisesti ja todennäköisesti kaikki parit onnistuivat pesinnöissä. Elokuussa näkyvillä enimmillään 8.8. (57) todennäköisesti kosteikon omaa pesimäkantaa. Lokakuun puolivälissä vielä enimmillään 18 lintua.

PIKKUTYLLI (*Charadrius dubius*). Kevään ensihavainto myöhään eli vasta 18.5. Pari 22.5 alkaen penkan viereisellä sorakentällä välillä soidintaen. Kesä–heinäkuussa usein kolme vanhaa lintua kosteikon saarekkeilla, mutta pesintää ei todettu. Viimeinen havainto jo 22.7.

TÖYHTÖHYPPÄ (*Vanellus vanellus*). Töyhtöhyppä oli kevään ensimmäinen kosteikkolintu: 28.3. hyppä

naukuen reviirillään kosteikon itäpäässä, mutta lintu hävisi ja seuraavan kerran hyppä nähtiin 6.4. Kosteikolle yritti 8.4. laskeutua pari, mutta linnut eivät viiptyneet pitkään. 11.4. alkaen viisi lintua esittäen soidinlentoaan, kerran seitsemänkin lintua ja huhtikuun lopulla kosteikolle oli asettunut kolme paria. Ensimmäinen poikue nähtiin itäniityllä 20.5 ja toinen myöhemmin kosteikolla. Viimeinen lintu nähtiin jo 3.7. Muiden kahlaajien tavoin hyppätkin olivat kosteikolla syysmuutolla kateissa.

TAIVAANVUOHI (*Gallinago gallinago*) Kevään ensihavainto tehtiin 6.4 ja 12.4 molemmat pesivät parit olivat paikalla. 27.4 nähtiin kuusi lintua, mutta kaksi linnuista lienee viereisen rantaluhdan pari. Toukokuussakin enimmillään viisi lintua. Syksyllä yksittäisiä lintuja rantaniityillä ainakin lokakuun puoliväliin saakka.

METSÄVIKLO (*Tringa ochropus*) Ensimmäinen lintu nähtiin 11.4 ja seuraavana aamuna paikalla kolme lintua ja 18.4. kaksi paria. Soidinta kuultiin vielä 11.6. Heinäkuun maksimi 11.7 3 vanhaa ja 4 nuorta lintua.

RANTASIPI (*Actitis hypoleucos*, silmälläpidettävä) Saapui kosteikolle 25.4 ja 2.5 nähtiin kaksi soidintavaa paria. Toisella parilla kaksi poikasta 22.7. Viimeinen lintu jo 4.8.

NIITTYKIRVINEN (*Anthus pratensis*, silmälläpidettävä). Ensimmäinen lintu 6.-8.4 kosteikon länsipäässä ja 12.4. (3). Itäniityn vakioreviiri todettiin asutuksi 16.4. ja 23.4. alkaen myös saarekkeessa reviiri. Ei mainittavia muuttajamääriä. Viimeiset linnut lokakuun alussa.

PIKKULEPINKÄINEN (*Lanius collurio*). Pesintä varmistui vasta 6.-7.8. kun maastopoikue nähtiin kosteikon länsireunalla viimevuotisella paikalla. Lisäksi 27.7 naaraspukuinen lintu itäreunalla.

VÄSTÄRÄKKI (*Motacilla alba*). Ensimmäinen västäräkki nähtiin kasoilla 9.4 ja 11.4 nähtiin yhdeksän lintua. Pesiviä pareja kosteikon tuntumassa yhteensä viisi paria, lisäksi muita lähialueiden lintuja ruokailee kosteikolla, kuten 19.5. (20). Pesinnät onnistuivat hyvin. Syyskertymiä jo heinäkuussa, kuten 12.7 (49) ja syksyn huippu 22.8. peräti 160 lintua.

KIURU (*Alauda arvensis*). Laji on hävinnyt Järvelän pesimälinnustosta. Vielä viime vuonna yksi pari itäpäässä.

RUOKOKERTTUNEN (*Acrocephalus schoeobanus*) Ensimmäiset saapuivat 12.5. (2) 17.5. (3) 18.5. (5), 21.5. jo (6) ja 23.5. 7 laulavaa. Vielä elokuun lopulla emot ruokkivat lentopoikasia. Kanta lähes kaksinkertaistui. Vielä vuonna 2010 laji ei pesinyt lainkaan ja vuonna 2009 ainoa pari piti reviiriä pajupusikoissa. Mahdollinen myöhäinen ruokokerttunen nähtiin vielä 14.10.

RYTIKERTTUNEN (*Acrocephalus scirpaceus*). Uusi pesimälaji kosteikolle. 22.-23.5 (2) ja 24.5. (3) sekä 25.5. alkaen 4 koirasta äännessä. Kesällä nähtiin ruokaa kantava emo ja syyslaulua kuultiin vielä elokuun alussa.

PAJUSIRKKU (*Emberiza schoeniclus*). Koiras 6.4 reviirillään ja 8.4 alkaen kolme reviiriä.

Kaarinan Järvelän kosteikon linnustosta

Laji	Pesimälajit	Pareja			
		2009	2010	2011	2012
Silkkiuikku	<i>Podiceps cristatus</i>	0	1	0	0
Mustakurkku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>	2	10	13	14
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	1	1	1	1
Kurki	<i>Grus grus</i>	0	1	0	0
Tavi	<i>Anas crecca</i>	5	5	5	5
Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>	8	10	7	8
Lapasorsa	<i>Anas clypeata</i>	1	2	2	4
Haapana	<i>Anas penelope</i>	2	0	0	2
Heinätavi	<i>Anas querquedula</i>	1	1	1	1
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>	1	2	2	2
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>	10	5	5	7
Liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>	1	2	3	4
Nokikana	<i>Fulica atra</i>	7	12	8	10
Pikkutylli	<i>Charadrius dubius</i>	3	1	1	1
Töyhtöhyyppä	<i>Vanellus vanellus</i>	5	3	3	3
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>	2	2	2	2
Punajalkaviklo	<i>Tringa totanus</i>	1	1	1	0
Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>	1	2	2	2
Rantasipi	<i>Actitis hypoleuca</i>	1	1	1	2
Kalalokki	<i>Larus canus</i>	0	0	0	1
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>	0	0	0	1
Rytikerttunen	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	0	0	0	4
Ruokokerttunen	<i>Acrocephalus schoebanus</i>	1	0	4	7
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>	1	1	4	3
Yhteensä kosteikkolintupareja		54	63	65	84
Kosteikkolajeja		19	19	18	21
Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>	3	1	1	2
Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>	0	0	1	1
Västaräkki	<i>Motacilla alba</i>	3	3	3	5
Kiuru	<i>Alauda arvensis</i>	3	1	1	0
Avomaalajien parimäärä		9	5	6	8
Avomaalajeja		3	3	4	3
Yhteensä kosteikko- ja avomaalintupareja		63	68	71	92
Lajeja		22	22	22	24

Vuonna 2006 pellolla ja sen valtaojan varrella pesi tavi, sinisorsa, metsäviklo ja pellolla kolme paria kiuruja, kolme paria niittykirvisiä, kaksi paria västaräkkejä sekä pensaikossa pensaskerttu.

Järvelän itäosassa on niitty, jonne kosteikkoa voisi laajentaa.

Kosteikolla vierailevat Littoistenjärvellä pesivät lajit

SILKKIUIKKU (*Podiceps cristatus*). Pesii tavallisena järven puolella ja pari jopa rakensi pesää kosteikolle vuonna 2010, mutta pesintä keskeytyi. Pesinee tuskin jatkossakaan kosteikolla, ellei kosteikolle muodostu kalakantaa. Yksinäinen lintu nähtiin 24.-25.4.

KALATIIRA (*Sterna hirundo*). Pesii järvellä usean parin voimin ja linnut vierailevat toisinaan lyhyesti kosteikolla, mutta saaliin puuttuessa eivät viihdy paikalla pitkään: 26.4, 18.5 ja 20.6 kaksi kiertelevää sekä heinäkuun alussa emo ja kaksi poikasta harjoittelivat saalistusta muutaman kertaan.

MERIHARAKKA (*Haematopus ostralegus*) Ainoa havainto 4.8. vanha ja kaksi nuorta, voi koskea yhtä hyvin järven lintuja tai muutolla lepäileviä lintuja.

TERVAPÄÄSKYT (*Apus apus*). Pesivät ja saalistavat järven ympäristössä. Ensimmäinen lintu nähtiin varhain jo 3.5. Kerääntyvät sopivilla matalapaineilla tai iltaisin saalistamaan kosteikolle laajemmaltakin alueelta. Kesäkuun huippu 20.6. (140).

HAARAPÄÄSKYT (*Hirundo rustica*). Kevään ensihavainto 24.4 (2). Ei mainittavia kertymiä tänä vuonna. Laji pesii järven rannoilla rakennuksissa kuten rantasaunoissa.

RÄYSTÄSPÄÄSKY (*Delichon urbica*). Toinen järven rannoilla pesivä pääsky. Ensimmäinen nähtiin jo 22.4 ja 24.4 nähtiin jo neljä yksilöä. Toukokuun huippu vaatimaton 2.5 (36). Ei mainittavia syyskertymiä.

Muuttoaikojen vieraat ja harvinaisuudet

HARMAASORSA (*Anas strepera*) on kosteikolla vuosittainen vieras: pari 8.5. ja koiras 25.-27.5.

JOUHISORSA (*Anas acuta*, vaarantunut) Yksinäinen koiras nähtiin 7.-18.4. Koiras liehitteli 8.4. sinisorsanaarasta. Lisäksi lyhyesti 25.4. 4/4 ja 3.6. vielä yksinäinen koiras. Elokuun lopulla naaraspukuinen lintu 24.8.-7.10, jonka lisäksi järvellä syyskuun lopulla olleet kaksi lintua välillä tämän yhden seurassa kosteikolla. Laji on harvinainen ja harvalukuinen sorsa kosteikolla. Oli kosteikon ensivuotena runsaampi.

PUNASOTKA (*Aythya ferina*, vaarantunut). Harvinaisuus, jota ei tavata edes joka vuosi. Ainoa havainto sulkasatoaikaan 3.6. pari.

PIKKU-UIKKU (*Tachybaptus ruficollis*, vaarantunut). 3.-7.10 nuori lintu.

KURKI (*Grus grus*). Vain kierteleviä ja ylilentäviä lintuja nähtiin huhti-toukokuussa 1-2 lintua ainakin neljänä päivänä. Yritti pesintää vuonna 2010, mutta haudonta epäonnistui todennäköisesti häirinnän takia.

JALOHAIKARA (*Egretta alba*). Valtakunnallinen harvinaisuus. Lepäili kosteikolla 20 minuuttia puussa 18.4. aamulla. Lintu tuli idästä ja hetken pysähdyksen jälkeen lintu siirtyi Turun Maarian altaalle. Uusi laji kosteikolle.

HARMAAHAIKARA (*Ardea cinerea*) Aiemmin vain syysvieras kosteikolla, mutta nyt myös kevähavaintoja tästä runsastuvasta lajista. Ensimmäiset kiertelevät linnut 21.4. ja 28.4. Kolme lintua nousi kosteikolta 8.5. aamulla ja lähtivät luoteeseen. Syksyn ensimmäinen haikara nähtiin 14.7., jonka jälkeen harvakseltaan 1-2 lintua talven tuloon saakka.

KAULUSHAIKARA (*Botaurus stellaris*). 24.4. nähtiin lintukuvaajan lentoon pelottama lintu. Uusi laji kosteikolle.

RUSKOSUOHAUKKA (*Circus aeruginosus*). Koiras kiertelevänä 10.4. ja 14.4. ja np 2.5., 9.5. 2-kv. 25.5. naaras matalalla länteen, 10.8 yksi naaraspukuinen lintu ja 17.8. 2 vanhaa naarasta kiertelevänä.

TYLLI (*Charadrius hiaticula*, silmälläpidettävä). Ainoa havainto 29-30.5. Monien muuttoaikoina kosteikolla lepäilevien kahlaajien määrät ovat pudonneet umpeenkasvun ja matalien vesialueiden vähentymisen myötä.

LAPINSIRRI (*Calidris temminckii*, vaarantunut). Ainoa havainto 21.5.

SUOSIRRI (*Calidris alpina*) Ainoat 2.-3.7. 4 p ja 9.7. 6 ad ja 10.7. 4 vanhaa lintua.

SUOKUKKO (*Philomachus pugnax*, erittäin uhanalainen). Keväällä muutamia havaintoja, sitten 16.6.2 k, 18.6. koiras ja 12.-14.7. kaksi lintua. Suokukkojen lepäilijämäärät ovat muiden kahlaajien tavoin vähentyneet voimakkaasti.

PUNAJALKAVIKLO (*Tringa totanus*, silmälläpidettävä). Laji on pitänyt reviiä joka vuosi kosteikolla, mutta nyt puuttui pesimälinnustosta. Syynä lienee umpeenkasvu. Ainoat havainnot 5.5, 7.5. ja 28.5. 1p ja seuraava jo syysmuuttava 9.6. yksi lintu.

MUSTAVIKLO (*Tringa erythropus*). Puuttui taas viime vuoden malliin kokonaan kevätmuutolta, mutta syysmuutolla nähtiin 9.6. 1p, 10.6. 3 p, 11.6. 4 lähti muutolle, 13.6 1p, 14.6. 2p ja 19.6. 3p sekä 20.6. 5 p. Syksylläkin aiempaa harvinaisempi.

VALKOVIKLO (*Tringa nebularia*) Saapui varhain 18.4. Lisäksi 5.5. (4), 20.6.-27.6. (1), 28.6. (2). Heinäkuun alussa 1-2 ja 14.7. 4 p. Elokuun alussa 1-2-. Muiden viklojen ja kahlaajien tavoin havainnot kosteikolta ovat vähentyneet.

LIRO (*Tringa glareola*, alueellisesti uhanalainen). Kosteikon alkuvuosina sen runsaslukuisin kahlaaja, mutta vuonna 2011 tönnyttöhyppä oli runsaslukuisempi, mutta nyt liro on ottanut jälleen paikkansa runsaslukuisimpana kahlaajana. Huippumäärät ovat kuitenkin pudonneet lähes kymmenesosaan ennätysvuodesta 2009. Laji oli kuitenkin tänä vuonna muuttoaikoina vähän runsaampi kuin viime vuonna. Liro saapui 26.4. ja toukokuussa lähes päivittäin pieniä määriä, enimmillään 2.5. 37 p ja 4-5.5. 62 p. Muutto nopeasti ohitse ja 11.5. enää kuusi lintua ja viimeinen 22.5. Syysmuutto alkoi 14.6. (1 p) ja kesäkuussa enimmillään 24.-27.6. viisi lintua. Heinäkuun alussa vielä päivittäin 6-7 lintua, mutta 6.7. 16 p ja 9.7. 40 p. Ensimmäinen nuori lintu 12.7. Heinäkuun lopulla muutamia lepäilijöitä ja viimeinen havainto 14.8. (2 p).

PIKKULOKKI (*Larus minutus*) Ainoat havainnot 27.5 2 kiertelevää ja 2-kv lintu 11.6. Laji on kevätmuutolla säännöllinen ja ajoittain runsaslukuinenkin laji järven puolella.

HARMAALOKKI (*Larus argentatus*) on kosteikolla hyvin harvinainen, vaikka ylilentävänä tavallinen lintu. Vanha harmaalokki maakasoilla 9.4. hetken aikaa.

MERIKIHU (*Streptoparia parasiticus*). Muuttava vaaleayksilö NW 7.5. Uusi laji kosteikolle

RUISRÄÄKKÄ (*Crex crex*). Kolmas havainto Järvelästä 29.7. ensimmäinen havainto pelloilta ennen kosteikon syntyä. Ruisrääkkä kuultiin lisäksi 13.6.2011

KELTAVÄSTÄRÄKKI (*Motacilla flava*, vaarantunut). ei ainuttakaan keväällä ! Syksyn ekat 22.8. 7 p , mutta muutoin puuttui myös syksyllä.

PENSASKERTULLA (*Sylvia communis*). Koiras 13.5. länsipään risukossa ja reviiri 22.5. alkaen aivan länsipään reunapensaissa.

ISOLEPINKÄINEN (*Lanius excubitor*). 29.9-3.10 yksi lintu.

KOTTARAIKKA (*Sturnus vulgaris*, silmälläpidettävä laji). Kosteikon äärellä pesii 1-2 paria, mutta kosteikolla ei nähdä muutoinaikaisia kertymiä, vain yksittäisiä lintuja tai muutaman yksilön parvia, parhaana 26.7 31 nuorta.

PENSASTASKU (*Saxicola rubetra*). Laulava 17.5. Ei syyshavaintoja.

KIVITASKU (*Oenanthe oenanthe*, vaarantunut). Ainoa havainto: 5.5 1 p

Metsien lajeja

KANAHAIKKA (*Accipiter gentilis*). Reviiri kosteikon reunalla, mutta pesintä epäonnistui tänä vuonna. Mahdollisesti Lakarin alueen parin nuori rengastettu lintu nähtiin saalistusta harjoittelemassa kosteikolla 24.8. Kanahaukka on säännöllinen ja ympärivuotinen laji alueella.

VARPUSHAIKKA (*Accipiter nisus*). Pesä Järvelän rantametsässä, emo vei saaliista 17.5. Maastopoikue Järveläntien risteuksen lähellä vapaa-ajankeskuksen takana 6.8. Pesii vuosittain kosteikon reunametsässä ja emot saalistavat kosteikolla. Lisäksi varpushaukka on säännöllinen laji kosteikolla muuttoaikoina.

HIIRIHAIKKA (*Buteo buteo*). Ainoa havainto paikallisesta linnusta: 22.4.

MERIKOTKA (*Haliaeetus albicilla*). 14.4. kiertelevä merikotka.

KALASÄÄKSI (*Pandion haliaetus*, silmälläpidettävä laji). Yksittäinen sääksi saalistavana 19.4., 1.5. ja 13.5.

Kesältä muutama havainto järven päällä saalistavasta linnusta.

NUOLIAUKKA (*Falco subbuteo*). Ensimmäinen lintu nähtiin 7.5. ja 9.5. alkaen nähtiin kisaileva pari ja toukokuun puolivälissä lintuja nähtiin yhtä aikaa jo neljä yksilöä. Heinäkuun lopulla nähtiin myös nuori lintu. Ainakin siis yksi pari onnistui todennäköisesti pesinnässään.

KÄENPIIKA (*Jynx torquilla*). Ainoa havainto 13.5, mutta pesinee uimarannan - Kultanummen alueella.

SATAKIELI (*Luscinia luscinia*) Saapui viimevuotiselle reviirilleen 11.5., 25.5. toinen laulaja uimarannan eteläpuolella kauempana kosteikolta.

PIKKUSIEPPO (*Ficedula albicilla*). Uusi laji kosteikolle. Nuori koiras laulavana aivan kosteikon eteläpään valtaojan päässä uimarannan reunalla.

PÄHKINÄHAKKI (*Nucifraga caryocatactes*). 25.9. kaksi luoteeseen, todennäköisesti syysvaeltavia lintuja, mutta laji pesinee harvinaisena myös Kohmon suunnalla. Uusi laji kosteikolle.

PYRSTÖTIAINEN (*Aegithalos caudatus*). Maastopoikue parkkipaikalla 9.7. Laji on runsastunut ja pesinyt aiemminkin Littoisissa.

PEUKALOINEN (*Troglodytes troglodytes*). Ensimmäinen havainto laulavasta linnusta koskenee muuttomatkalaista; 26.4. etelärannalla ja yksi lintu 3.10.

HEMPPO (*Carduelis cannabina*). Pesi kosteikon reunalla, linnut liikkuivat säännöllisesti havaintopenkan ympäristössä, pesi mahdollisesti jo vuonna 2011.

TIKLI (*Carduelis carduelis*). Pesimälintu. Suurehko talviparvi 1.1. 49 p.

V: Kaarina, Järvelän kosteikon sudenkorentokartoitus
Kari Kaunisto 2012

Laji	yleisyys (0-5)	0= Lajia ei tiettävästi esiinny 1= Hyvin harvinainen 2=Harvinainen 3= Jokseenkin yleinen 4= Yleinen 5= Hyvin yleinen
Aapakiiltokorento	0	
Aitojokikorento	0	
Elokorento	4	
Eteläntytönkorento	0	
Etelänukonkorento	0	
Hentokeijukorento	0	
Hohtoukonkorento	0	
Hoikkakiiltokorento	0	
Hoikkasinikorento	0	
Hoikkatytönkorento	2	
Idänkirsikorento	1	
Immenkorento	0	
Isokeijukorento	0	
Isolampikorento	2	
Isotytönkorento	2	
Isoukonkorento	0	
Kääpiötönkorento	0	
Karvaukonkorento	1	
Keihästyönkorento	3	
Keisarikorento	0	
Kerityönkorento	0	
Kirjojokikorento	0	
Kirjoukonkorento	2	
Kulkusyyskorento	0	
Kuutyönkorento	2	
Liitokorento	0	
Litteähukankorento	3	
Lummelampikorento	0	
Merisinikorento	0	
Neidonkorento	0	
Okatytönkorento	4	
Pihtiokikorento	0	
Pikkulampikorento	3	
Pohjanukonkorento	0	
Punasyyskorento	4	
Punatytönkorento	0	
Purokorento	0	
Rannikkoukonkorento	0	
Ruskohukankorento	4	
Ruskoukonkorento	3	
Siniukonkorento	3	
Sirokeijukorento	5	
Sirolampikorento	0	
Sirotyönkorento	2	
Sorjahukankorento	0	
Sulkakoipikorento	2	
Suoukonkorento	0	
Taigatytönkorento	0	
Täpläkiiltokorento	0	
Täplälampikorento	0	
Tummasyyskorento	4	
Tundrakiiltokorento	0	
Välkekorento	2	
Vaskikorento	3	
Verikorento	2	
Vihertyönkorento	4	
Viherukonkorento	0	
Vyösyyskorento	0	

